

Sprawozdanie z działalności Działu Dokumentacyjno - Technicznego (od roku 2007 Dział Dokumentacji Zabytków) w latach 2004 - 2008

ROK SPRAWOZDAWCZY 2004

Pracownik Działu zorganizował wystawę dla dzieci pt. „Czupiry i inne bajkowe stwory”, która trwała od 22.01.2004 – 30.05.2004 roku. Ponadto pracownicy działu wzięli udział w konferencji pt. „Dzieje wsi pomorskiej”, która odbyła się we Włociborzu. Oddano do publikacji tekst pt. „Pęczino – wieś Puttkamerów” autorstwa A. Majewskiej oraz ”Wiejskie pomniki upamiętniające poległych w I wojnie światowej” A. Biercy.

Ponadto kierownik działu opublikowała w „Głosie Szczecińskim” pięć artykułów dotyczących, m.in. przeszłości Stargardu oraz Pomorza.

W tym też roku przygotowała i prowadziła warsztaty dla nauczycieli bibliotekarzy z powiatu stargardzkiego pt. „Wykorzystanie zbiorów muzealnych w edukacji regionalnej”. Kierownik działu wygłosiła na konferencji organizowanej przez PODN w Stargardzie dla nauczycieli metodystów referat pt. „Rola stargardzkiego Muzeum w kształtowaniu świadomości pomorskiej”.

Pracownicy Działu na bieżąco prowadzili dokumentację fotograficzną miasta i powiatu.

ROK SPRAWOZDAWCZY 2005

Kierownik Działu napisała siedem artykułów do „Głosu stargardzkiego” dotyczących historii Stargardu i okolic, ponadto pracownicy Działu reprezentowali Muzeum na konferencjach naukowych oraz spotkaniach, m.in.:

- „Najdawniejsze dzieje Collegium Groeningianum” – wykład A. Majewskiej przygotowany z okazji 60 – lecia I liceum Ogólnokształcącego w Stargardzie

- „Dzieje szkolnictwa w Stargardzie od średniowiecza do końca XIX wieku” – wykład podczas Niedzielných Spotkań Historycznych w Piwnicy Towarzystwa Przyjaciół Stargardu

- „Dzieje wsi Pęczino” – wykład A. Majewskiej dla nauczycieli ze szkół podstawowych gminy Stargard

- „Dolina Krąpieli – walory historyczne i przyrodnicze” – wykład w S.P. Pęczino w ramach spotkań „Mała Ojczyzna” organizowanych cyklicznie przez nauczycieli ze S.P. w Pęczynie dla pedagogów ze szkół podstawowych Gminy Stargard.

W październiku 2005 roku zorganizowano wykład dra Krzysztofa Kmiecica pracownika Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie pt.: „Rośliny lecznicze w „Panu Tadeuszu” A. Mickiewicza. Z wykładu skorzystali uczniowie I Liceum Ogólnokształcącego im. A. Mickiewicza w Stargardzie. Dr Krzysztof Kmiec,

prezentował w Muzeum swoje exlibrisy.

Latem 2005 roku została zakończona konserwacja krzyża pokutnego ze Stargardu. Krzyż został zawieszony do konserwacji w grudniu 2002 roku. Prace przeprowadzone były przez Panią Lidię Piotrowską – Cześniak, pracownika Pracowni Konserwacji Zabytków Muzeum Narodowego w Szczecinie. Krzyż pokutny pochodzi z roku 1542 i upamiętnia zbrodnię popełnioną na Hansie Bieleke przez Lorenza Madera. Zabójstwa dokonano, jeśli wierzyć tradycji, poza miastem, przy rozwidleniu dróg na Maszewo i Chociwel. 12.09.2005 r. krzyż powrócił na swoje miejsce. Koszty konserwacji oraz wszystkich związanych z tym pracami pokrył Urząd Miejski w Stargardzie.

ROK SPRAWOZDAWCZY 2006

W roku 2006 r. kierownik Działu przygotowała przy merytorycznym wsparciu pana Jerzego Waliszewskiego z apteki „Nowa” w Stargardzie wystawę pt. „Z dziejów aptekarstwa pomorskiego”. Trzon wystawy stanowiły eksponaty stargardzkiego Muzeum, uzupełnione wypożyczeniami z Muzeum Zamku Księżąt Pomorskich w Darłowie, Muzeum Narodowego w Szczecinie, Muzeum Farmacji Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Pommersches Landesmuseum w Greifswaldzie, Zakładu Historii Medycyny i Etyki Lekarskiej PAM w Szczecinie, Pracowni Archeologicznej Zamku Księżąt Pomorskich w Szczecinie, Biblioteki Głównej PAM, Książnicy Pomorskiej w Szczecinie, Stadtarchiv der Hansestadt Stralsund, Archiwum Państwowego w Szczecinie oraz od osób prywatnych. Wszystkie zabytki pochodziły z terenu dawnego Księstwa Pomorskiego. Ekspozycja otrzymała tytuł z „Dziejów aptekarstwa pomorskiego”, gdyż prezentowane przedmioty ukazywały aptekarstwo pomorskie wrywkowo, dotykając zaledwie bardzo ważnych problemów ówczesnej farmacji. Eksponaty zostały pogrupowane tematycznie i dzięki temu udało się wyodrębnić podział dawnych aptek: oficynę, laboratorium galenowe, zielarnię. Ostatnia część wystawy poświęcona była dawnym aptekom oraz ludziom zasłużonym dla farmacji i stargardzkiego aptekarstwa.

W tym też roku został opracowany i złożony w sekretariacie Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania wniosek pt. „Czary i czarownictwo na Pomorzu” w ramach Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III A (Fundusz Małych Projektów). Partnerem w projekcie było Muzeum w Wolgast. Projekt zakładał realizację spotkania naukowego oraz polsko – niemieckich warsztatów artystycznych dla młodzieży.

ROK SPRAWOZDAWCZY 2007

Dział Dokumentacyjno-Techniczny w 2007 roku realizował projekt pod tytułem „Czary i czarownictwo na Pomorzu”. Składał się z kilku przedsięwzięć: z warsztatów plastyczno- artystycznych, wystawy oraz spotkania naukowego.

Pierwszy etap, czyli warsztaty artystyczno – plastyczne odbyły się w Marianowie, na terenie dawnego klasztoru cysterskiego dzięki gościnności księdza proboszcza Jana Dzyducha, w dniach 3-5 maja 2007 r. Udział wzięła młodzież gimnazjalna ze

Stargardu oraz z gimnazjum im. Otto Rungego w Wolgast. Do przeprowadzenia warsztatów zaproszeni zostali artyści z Polski i Niemiec: Agata Pełechaty-Konefał, Marta Kołodziejska, Magdalena Januszkiewicz oraz Klaus Kretschmer i Astryd Schneider. Plastykom przewodniczył Andrzej Tomczak, dziekan Wyższej Szkoły Sztuk Użytkowych w Szczecinie.

Przez dwa dni około 50 osób z Gimnazjum w Wolgast i w Stargardzie poznawało różne techniki plastyczne oraz wykonywało ciekawe prace pod czujnym okiem artystów. Dzieła, m.in. kostiumy czarownic, kapelusze itd., można było oglądać podczas „Majówki ze Sztuką z Sydonią w tle” – czyli święta malarstwa, muzyki i teatru, odbywającej się 5 maja w Marianowie. Aranżacja wystawy była dziełem Agaty Pełechaty-Konefał, Marty Kołodziejskiej i Magdaleny Januszkiewicz. Była to pierwsza wystawa w miejscu, które w przyszłości ma stanowić swoistą galerię i świadczyć o szczególności marianowskiego klasztoru. Wystawa młodych artystów prezentowana była w Muzeum w Stargardzie, a następnie w Wolgast.

W połowie maja 2007 roku, dzięki uprzejmości gospodarza księdza Jana Dziducha, została zorganizowana konferencja naukowa, w której wzięli udział naukowcy i badacze z Polski, Niemiec, a także Francji. Spotkanie zaowocowało wymianą doświadczeń, porównaniem stanu badań nad problematyką czarów i czarownic na Pomorzu, nawiązaniem kontaktów ze stroną niemiecką, a także pozyskaniem niemieckojęzycznych autorów do naukowej współpracy z Muzeum.

W 2007 r. Muzeum pozyskało z Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie kopie kart do obiektów z terenu Stargardu wpisanych do rejestru zabytków lub będących w Ewidencji Zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie.

20 grudnia 2007 roku Andrzej Bierca wraz z pracownikami Wydziału Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Miejskiego w Stargardzie zorganizował transport z terenu likwidowanej jednostki wojskowej w Witkowie dwóch figur gryfów z lat 20. XX w. na teren MPGK w Stargardzie z zamiarem wyeksponowania ich w jednym ze stargardzkich parków. A. Bierca opublikował również w roku sprawozdawczym artykuł: „Z badań nad wojennymi pomnikami w Chojnie sprzed 1945 r.” na łamach „Chojna i okolice na przestrzeni wieków” tom. 1, Chojna – Zielona Góra 2007 r.

W 2007 r. Muzeum w Stargardzie przeprowadziło prace remontowo – blacharskie na budynkach przy Rynku Staromiejskim 2-4 obejmujące: demontaż uszkodzonych starych rynien (wymiana na plastikowe), uszczelnianie istniejącej blacharki, zamocowanie kołców przeciw gołębiom, odtworzenie i naprawa gzymsów w fasadzie kamienicy nr 3. Rozpoczęte zostały również prace adaptacyjne pomieszczeń biurowych w Kamienicy nr 4 na potrzeby Działu Archeologicznego.

W sierpniu w związku ze zmianami w statucie Muzeum w Stargardzie zmieniono nazwę oraz zakres obowiązków Działu Dokumentacyjno – Technicznego na Dział Dokumentacji Zabytków.

ROK SPRAWOZDAWCZY 2008

W roku 2008 pracownicy działu przygotowali, części merytoryczną (Arleta Majewska) i części ilustracyjną (Andrzej Bierca) wniosku składanego przez Wydział Kultury Sportu i Turystyki Urzędu Miejskiego w Stargardzie o uznanie stargardzkich

zabytków gotyku ceglano-cegłanego za „Pomnik Historii” Prezydenta RP.

W dniu 8 stycznia 2008 roku A. Bierca zorganizował wraz z Wydziałem Kultury wydobyć i transport przedwojennych nagrobków porzuconych na dawnym torowisku kolejki towarowej przy ul. Niepodległości w Stargardzie. Wydobyte nagrobki przewiezione zostały na teren MPGK w Stargardzie z docelowym przeznaczeniem na lapidarium.

Przeprowadzono także kwerendę, m.in. w Archiwum Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie, dzięki której pozyskano do zbiorów działu kopie dokumentacji historycznej i fotograficznej (19 poszytów) obiektów zabytkowych w Stargardzie.

W pierwszych miesiącach 2008 roku dokonana została dokumentacja fotograficzna obiektów z terenu Stargardu wpisanych do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie. Wśród sporządzanej w ciągu dalszych miesięcy dokumentacji fotograficznej znalazła się m.in. dokumentacja pomników na terenie poszczególnych gmin powiatu stargardzkiego do opracowywanego „Katalogu zabytków powiatu stargardzkiego”. Dokumentacja fotograficzna wyburzanych obiektów przy ul. M. Curie-Skłodowskiej i ul. Klasztornej. Udokumentowano też prace renowacyjne przeprowadzane w obiektach zabytkowych: cerkwi pw. św. św. Piotra i Pawła przy ul. Świętojańskiej, Hotelu PTTK przy ul. Kuśnierzy. Sporządzono też dokumentację fotograficzną pogarszającego się stanu technicznego murów miejskich.

Pracownik działu Andrzej Bierca w dniu 18 maja 2008 roku na VII Międzynarodowej konferencji naukowej „Dzieje wsi pomorskiej”, Kłopotowo 2008 wygłosił referat pt. „Zapomniane wsie Burzykowo i Słotnica – historia z Luftwaffe i Armią Radziecką w tle”. Opublikował również artykuł pt. „Zarys historii lotniska wojskowego w Chojnie” na łamach „Chojna i okolice na przestrzeni wieków”, tom 2, Chojna – Zielona Góra 2008 r. Pracownik działu wygłosił również referat pt. „Upamiętnienia poległych w I wojnie światowej na terenie Stargardu” w Książnicy Pomorskiej w ramach projektu prowadzonego przez Stowarzyszenie „Czas, Przestrzeń, Tożsamość”.

Kierownik Działu Arleta Majewska w sierpniu 2008 roku brała udział w realizacji wystawy fotograficznej w Wolgast ukazującej warsztaty polsko – niemieckie w Marianowie w ramach projektu „Czary i czarownictwo na Pomorzu”.

Pracownicy działu jako komisarze wystawy: „Gdańskie i stargardzkie kamienice mieszczkańskie” opracowali 10 tablic obrazujących historię stargardzkich kamienic mieszczkańskich. Do stargardzkiej części wystawy został opracowany i wydany dwujęzyczny folder. Wystawa eksponowana była w Muzeum we wrześniu 2008 roku.

W dnia 7-9 października w Stargardzie odbyła się pierwsza edycja projektu „Chatka Młodego Konserwatora”, kierownik działu z ramienia Muzeum organizowała i prowadziła seminarium z uczestnikami projektu, przedstawiła referat pt. „Średniowieczny Stargard”, także w ramach seminarium wygłosił referat Andrzej Bierca pt. „Muzeum w Stargardzie. Historia i działalność”. Ponadto kierownik Działu zorganizowała wyjazd studyjny w okolice Stargardu, uczestnicy zwiedzili m.in. Pęzino zamek oraz kościół, Marianowo pocysterski klasztor i kościół, a także kościół w Chociwlu i ruiny kościoła w Szadzku.

Pracownicy działu z ramienia Muzeum byli współorganizatorami wraz z Powiatowym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli – VIII Powiatowej Konferencji Nauczycieli Humanistów zatytułowanej „Życie narodu polskiego pod zaborami w świetle literatury pięknej i faktów historycznych”, która miała miejsce 18 października 2008 roku. Podczas konferencji Arleta Majewska wygłosiła referat zatytułowany: „Szkolnictwo polskie pod zaborami”, a Andrzej Bierca „Armia pruska a polskie powstania narodowe”, Agnieszka Matwiejczuk sporządziła spis bibliograficzny literatury znajdującej się w zasobach Biblioteki Muzeum w Stargardzie odnoszącej się do tematu konferencji.

W dniu 29 października odbyło się w Szkole Podstawowej w Pęzinie V spotkanie integracyjne „Moja Mała Ojczyzna” zorganizowane przez Szkołę Podstawową w Pęzinie oraz Muzeum w Stargardzie. W szkole spotkali się uczniowie klas I - III ze wszystkich Szkół Podstawowych Gminy Stargard. Spotkanie przebiegało pod hasłem: „Każdy z nas może być archeologiem”. Inspiracją do wyboru tematu były wykopaliska, które prowadzone były na terenie Stargardu. Organizatorzy: Dorota Tracz - nauczycielka kształcenia zintegrowanego oraz pracownicy Muzeum w Stargardzie - Arleta Majewska, Karolina Stań oraz wspomagające imprezę Dorota Milczarska – Kogut i Agnieszka Matwiejczuk przygotowały warsztaty dla dzieci oraz prezentacje multimedialne dotyczące wykopalisk w Stargardzie prowadzonych przez dra Marcina Majewskiego.

W przeciągu całego roku sprawozdawczego pracownicy Działu Dokumentacji Zabytków prowadzili lekcje muzealne w oparciu o zabytkową zabudowę Stargardu oraz wystawy czasowe, jak też udzielali informacji na temat stargardzkich zabytków zainteresowanym osobom.

Arleta Majewska

Ilustr. 1. „Apteka pod Lwem” przy obecnej ul. Grodzkiej, fot. własność Muzeum w Stargardzie, spuścizna W. Haarsa w Dziale Dokumentacji Zabytków

Ilustr. 2. Wilhelm Haars (1883-1969), właściciel „Apteki pod Lwem”, fot. własność Muzeum w Stargardzie, spuścizna W. Haarsa w Dziale Dokumentacji Zabytków

Ilustr. 3. Warsztaty artystyczno-plastyczne w Marianowie, które odbyły się w ramach projektu „Czary i czarownictwo na Pomorzu” w dniach 03-05 maja 2007 r.

Ilustr. 4. Spotkanie naukowe w Marianowie, które odbyło się w ramach projektu „Czary i czarownictwo na Pomorzu” w dniach 17-18 maja 2007 r.

Ilustr. 5-6. Opuszczony cmentarz poewangelicki w Burzykowie pow. stargardzki,
fot. A. Bierca, ze zbiorów Muzeum w Stargardzie